

nápěvem a jednou samostatně v otisku celého textu. U nápěvů této dvojí paralelní publikace není. Obsahuje-li text ještě jiné možnosti, ze kterých lze usuzovat na tu neb onu chybu anebo opominutí, na př. v pravopise, v dialektu anebo ve verši a jeho složkách, obsahuje zápis nápěvů těchto možností daleko méně. Revisi nápěvu může napomáhat toliko pravidlo hudebního taktu, nebo hudební pravopis stupnice a harmonické zákonitosti toniny, ze zápisu však nelze nijak postihnout na př. možné chyby proti správné, zpěvákem skutečně zpívané relativní výšce tónu, a to při ryze hudební variabilitě formy ani z částí opakovaných anebo navzájem si podobných. Proto je většina oprav, které provedli vydavatelé tohoto vydání v hudební části, toliko opravou chyb vysloveně tiskových, chyb, které v korektuře ušly Sušilovi a zůstaly v prvních dvou vydáních sbírky z r. 1859 a 1860 neopraveny.

Východiskem těchto nových oprav byly ovšem Sušilovy vlastní opravy, které zaznamenal ve svých vydáních (na str. VII.) před Ukazadlem v Patrnějších omylech. Proti počtu asi 200 nápěvů, které byly vydavateli opraveny v tomto vydání, je ovšem počet Sušilových oprav jen nepatrným zlomkem. Sušil tam opravuje celkem ve dvou případech chybnou intonaci jednotlivých slabik, v jednom případě chybné ligatury, a poznámkou: *U č. 788 smaž b při začátku*, pravděpodobně chybné předznamenání toniny. Z těchto Sušilem zaznamenaných omylů však nelze provésti citovanou opravu vztahující se k č. 788, protože všech sedm nápěvů č. 788 jest předznamenáno dobře a vesměs v toninách bez b. Opravu tu nelze však vztahovat ani k str. 788, jejíž tři nápěvy jsou rovněž správně předznamenány. Tato chyba zůstává tudíž neopravena i v našem vydání. Ostatní chyby, jež zbyly v Sušilových vydáních, mají nejrozmanitější ráz náhodných chyb tiskových. Při této příležitosti lze zaznamenat velmi příznivě především okolnost, že nejpečlivěji provedl Sušil u svých nápěvů určení tonin. Je to skutečnost, která svědčí u útvaru harmonicky tak složitého, jako jsou právě moravské lidové písně, o důkladném Sušilovu hudebním vzdělání. Správně určuje toninu svého zápisu vždycky podle závěrečné toniny a předznamenává ji naprosto přesně.⁸⁾ Jen ve dvou případech opravili vydavatelé toninu nápěvu, a to u č. 774 [1688] a 778 [1709] z d-moll na g-moll, jež je správnější. Opravy chybných taktů, jež jsou nejhojnější, jsou velmi rozmanité. Pomineme-li napřed drobné a bezvýznamné tiskové chyby, jako je na př. tečka přehozená u tečkované noty před notu, nebo chybějící jmenovatel u zlomku v předznamenání taktu, chybná taktová čára uprostřed taktu a pod., nenalezneme však ani jinde chyby zvlášť závažné. Sušilovi často unikly nesprávně vysazené notové znaky (čtvrti místo osmin a pod.), nesprávné pomlkové znaky (na př. pomlky celé místo půlových, čtvrté místo osminových), takže po té stránce činí sbírka dojem díla pečlivě pořizovaného, avšak nakonec povrchně korigovaného. Jen zřídka (na př. předposlední takt melodie 833 [2129]) bylo třeba pečlivě rozvážit opravu chyby, zasahovala-li do deklamace slova. V takových případech se řídili vydavatelé ostatním motivickým materiálem písně a jejich taktovými formulemi a přihlíželi zároveň i k nejpravděpodobnějšímu rytmickému zhodnocení podložených slabik textu.

Z toho, co bylo řečeno, je patrné, že opravy ty mohly sledovat hlavně jen snahu po vzorné úpravě sbírky v tomto novém vydání. Po té stránce doplňuje tuto opravu náš přepis Sušilovy sbírky také v tom, že na př. proti původním vydáním Sušilovým dodržuje přesně pravidlo správně psaných notových krčků podle postavení not v osnově, jehož Sušil nedbal. Podobně byly pečlivě vypisovány obloučky k notám, zpívaným na jednu slabiku, a konečně byly v tomto vydání roze-psány *repetice*, pokud je jim podložen nestejný verš textu. Při této úpravě bylo lze opravit místy i nepřesné podložení slabik pod jednotlivé notové hodnoty (na př. náp. č. 613 [1140]).

Podstatně složitější práci, nepotkavší se vždycky se zdarem, vynaložili vydavatelé na opravu Sušilových nápěvových odkazů. Ze Sušilových obou vydání sbírky z let 1859 a 1860 je patrné,

⁸⁾ Okolnost ta není u moravských písňových sbírek nijak samozřejmá. Srovnej po této stránce na př. spoustu nehorázností v *Bartošově sbírce* z r. 1882, namátkou třeba čísla 246, 260, 263, 280 a j.